

KODEX GENDEROVĚ SENZITIVNÍ KOMUNIKACE NA VUT

„Jazyk není pouze nástrojem pro popis reality,
ale také ji pomáhá vytvářet.“

Doporučení v této příručce nejsou závazná, jejich aplikace je ponechána na individuálním rozhodnutí. VUT nicméně užívání těchto principů doporučuje v dokumentech, včetně prezentací a projevů.

Obsah

Úvod	3
Proč je toto téma důležité?	3
Komu je kodex určen?	3
Hlavní cíle	4
Úrovně komunikace	4
Jazyková úroveň komunikace	4
Největší úskalí: generické maskulinum	5
Když je jazyk sexistický	5
Genderově slepý jazyk	6
Generické maskulinum v prostředí VŠ a výzkumných institucí	6
Jak učinit jazyk genderově vyváženým?	6
Přehled dalších problematických aspektů:	7
Kompromisní řešení generického maskulina	8
Tipy pro e-mailovou komunikaci	8
Jazyk a genderová ne-binarita (hvězdička nebo lomítko)	8
Vizuální úroveň komunikace	9
Prezentace, propagační předměty a materiály, kampaně, sociální sítě	10
Inzerce a náborový proces	10
Dobrý příklad z praxe	11
Špatný příklad z praxe	11
Symbolická úroveň komunikace	12
Základní pravidla genderově senzitivní symbolické komunikace	12
Situační úroveň komunikace	13
Jak na to?	14
Kde hledat informace?	14
Hlavní zdroje	15

Úvod

Kodex pro genderově senzitivní komunikaci definuje přístup v oblasti nastavení a realizace komunikace odrážející všechny osoby na Vysokém učení technickém v Brně (dále jen VUT) odpovídajícím způsobem.

Proč je toto téma důležité?

- Na VUT usilujeme o genderovou rovnost a férové prostředí pro všechny.
- Nejen obsah sdělení, ale i jeho forma má pro nás význam.
- Jazyk a vizuální komunikace jsou součástí PR naší instituce.
- Český jazyk je specifický tím, že s mužským a ženským rodem nakládá disproporčně. Gramaticky správné vyjádření nemusí korespondovat s realitou. Vnímání jednotlivých sdělení se může lišit v závislosti na pohlaví a přispívat k udržování, rozvíjení a dalšímu předávání genderových stereotypů, místo jejich rozvolňování a vytváření svobodného prostoru pro plnohodnotné uplatnění každé lidské bytosti.

Genderově citlivý jazyk správně a spravedlivě popisuje danou skutečnost a oslovuje všechny osoby, kterým je dané sdělení určeno. Je takový, který nezesměšňuje, nezviditelňuje a nediskriminuje nikoho na základě genderové identity, jejího vyjadřování, sexuality nebo jakýchkoli sociálních nebo fyzických charakteristik.

Komu je kodex určen?

- Celé akademické i neakademické obci univerzity.
- Všem, kteří komunikují interně i externě.
- Všem, které toto téma zajímá nebo se v něm chtějí lépe zorientovat.

Hlavní cíle

- Identifikace hlavních problémových míst v komunikaci (jazykové, vizuální, symbolické a situační)
- Seznámení se zásadami genderově senzitivní komunikace a opatřeními, která lze za účelem zlepšení komunikační kultury na VUT přijmout.
- Formulace doporučení pro jednotlivé formy komunikace používané při veřejných setkáních, vystoupeních, konferencích, poradách, jednáních v rámci akademických orgánů, v dopisech, e-mailech, článcích, publikacích a dalších prezentacích VUT, včetně vědeckovýzkumných výsledků apod.

Uplatňování genderově senzitivní komunikace na VUT vnímáme jako součást kulturní změny celé instituce. Používání genderově vyváženého a inkluzivního vyjadřování totiž napomáhá potlačovat genderové stereotypy, nabádá ke změně společenských postojů a přispívá k dosažení genderové rovnosti.

Úrovně komunikace

- Jazyková (psaná, mluvená)
- Vizuální (sociální média, propagační materiály)
- Symbolická (jak se instituce prezentuje navenek)
- Situační (styl a jednání a komunikace v konkrétních situacích)

Jazyková úroveň komunikace

Proč mluvíme o genderu v jazyce?

Všechny jazyky se mění a vyvíjejí pod vlivem mnoha vnitřních i vnějších faktorů. Patří mezi ně také politické a společenské změny, a to i mezinárodního rozsahu, týkající se postavení žen a jejich role ve společnosti.

Gender je v češtině hluboce zakořeněn. Čeština má rodová podstatná jména, zájmena a přídavná jména. Skrz gramatický rod čeština definuje, jestli se mluví nebo píše o ženě nebo muži.

Největší úskalí: generické maskulinum

Generické maskulinum je název osoby v mužském rodě (maskulinum), které je vnímáno jako rodově neutrální (generické) a plní tedy zástupnou funkci pro obě pohlaví. Typickým příkladem jsou označení povolání a profesí (sociolog, právník, řidič, lékař), které je míněno jako základní a neutrální označení určité sociální skupiny, potenciálně zahrnující nejen muže, ale i ženy (např. **Eva je dobrý sociolog.**) Kromě názvů osob se takto používají také některá zájmena (např. **Jeden z vás to musí udělat.**).

Výhodou generického maskulina je zjednodušení komunikace. Nevýhodou pak zásadní zneviditelnění žen. Jeho nadužívání je považováno za **diskriminační** (Prokazatelné nadměrné používání v situacích a případech, kde to prokazatelně neodpovídá zastoupenému vzorku). Generické maskulinum má zásadní dopad na životní volby a dělbu práce. Na inzerát v generickém maskulinu se hlásí až o 25 % méně žen.¹ S jeho užíváním se seznamujeme od mala, většinou z nás to přijde normální a v pořádku. Dokazuje to např. test, během kterého mají děti „nakreslit vědce“. V jazycích bez rodových variant děti kreslí jak vědce, tak vědkyně. V jazycích, pro které jsou rody zásadní (vedle češtiny je to i němčina, italština, a další) děti kreslí vědce, kteří vypadají téměř výhradně jako muži.

Pokud je naším cílem oslovovat všechny osoby, kterým je naše sdělení určeno - ženy nevyjímaje - užití generického maskulina se nejeví jako vhodná strategie.

Když je jazyk sexistický

V češtině se často vyskytují výrazy nebo fráze, které jsou stereotypní nebo sexistické. Příkladem je „**něžné pohlaví**“, „**živitel rodiny**“. Výrazy jako „**typický chlap**“ nebo „**nebud' baba**“ znevažují druhé pohlaví.

Jazyk neovlivňuje jen to, jak mluvíme nebo píšeme,
ale i to, jak o nich přemýšlíme.

Viditelnost v jazyce vede k většímu zastoupení v realitě.

Pokud budeme o ženách v kontextu jejich profesí hovořit v mužském rodě (byť si budeme vědomi toho, že to vlastně není mužský rod, ale že to je rod neutrální), ženy v nich zůstanou neviditelné. Zároveň tím tento obor upevníme v povědomí ostatních jako „mužský.“ Pro VUT platí tento fakt násobně více, protože mluvíme o oborech, kde žen historicky mnoho nebylo a jejich vstup do této sféry započal poměrně nedávno. Zvolený jazyk může tomuto procesu významně napomoci.

¹ Valdová, Jana (2023): Metodika inkluzivního vyjadřování. Jazyková doporučení pro organizace, podniky, školy, veřejnou správu, samosprávu, média i jednotlivé mluvčí

Genderově slepý jazyk

- Užívání generického maskulina
- Přehlížení diverzity skupin
- Neužívání ženských tvarů pro povolání, funkce a tituly
- Podpora stereotypů v oblasti činností, oborů, rolí

Generické maskulinum v prostředí VŠ a výzkumných institucí

- V interních předpisech jsou většinou používány výrazy jako **uchazeč, student, průkaz studenta, členové z řad profesorů a docentů, vedoucí, výzkumný a vývojový pracovník** atd.
- Generické maskulinum je obsaženo také v ustanovení zákona o VŠ týkajícím se udělování titulů. Udělují se tituly **bakalář, inženýr, magistr a doktor**. Neexistuje však právní předpis, který by stanovoval výhradní používání mužského rodu². Jedná se spíš o tzv. úzus, než předepsanou formu komunikace.
- VUT se ale hlásí k antidiskriminačním standardům a lidskoprávní tradici tuzemských zahraničních univerzit, jež jsou založeny na reflexi základních lidských práv a svobod zakotvených v ústavě každé demokratické společnosti. Chce být konkurenceschopná na mezinárodním poli a tím i zárukou standardu pro zahraniční studující i pracující. Proto propaguje genderově citlivý jazyk i ve formulářích a vnitřních dokumentech školy, přestože jí to žádný právní předpis nenařizuje.

Jak učinit jazyk genderově vyváženým?

- V případě jednotného čísla přechylovat (**studentka, vědkyně, členka komise, konzultantka** apod.)
- Uvádění tvarů obojího rodu (**studenti a studentky, členové a členky akademického senátu**)
- Střídání pořadí rodů (**mentorky a mentoři / mentoři a mentorky**)
- Užívání podstatných jmen hromadných (**studentstvo, čtenářstvo**) tam, kde je to možné
- Užívání slovesných adjektiv (**studující, vyučující, předsedající**)
- Pokud jsou v dané skupině pouze ženy, označujeme je výlučně v ženském rodě (**pracovnice oddělení, projekt studentek**)
- Možnost využití neutrálních opisů (**akademická obec, odborné kolegium, tým**)

² Špondrová, P. 2014. Právní aspekty postavení žen a mužů ve vysokoškolském prostředí a ve veřejných výzkumných institucích v České republice. Praha: Sociologický ústav AV ČR.

- Použití lomítka (tzv. splitting) - např. místo „**studenti**“ napíšeme „**studenti/studentky**“, ideální pro využití ve formulářích
- Deiktická formulace (odkaz na osoby, situaci, místo, čas apod. - oslovování ve 2. osobě), např.: **Váš podpis** místo **podpis uchazeče/uchazečky**
- Základem je vhodné oslovování „**lidé**“.

Přehled dalších problematických aspektů:

- **Vyhýbejme** se při popisu žen a mužů genderově stereotypním spojením a přídavným jménům (např. **příslušnice něžného pohlaví**, **kolegyňky**, **kolegáčkové**, **děvčata ze studijního odd.**, **silní muži** apod.)
- **Neoznačujme** jako výjimky ženy/muže, které/kteří působí v méně typických rolích.
- **Jména a tituly.** Obojí uvádíme ve stejném modu u všech jmenovaných: například místo „**Ing. Petr Novák s chotí**“ použijeme „**Ing. Petr Novák a MUDr. Hana Nováková**“.
- Páry rodových protějšků by měly být statusově symetrické. Raději tedy užíváme spojení **dívky a chlapci** než **děvčata a chlapci**, které obsahuje asymetrii chlapec (maskulinum) versus děvče (neutrum).
- **Neužíváme výraz slečna**, který navozuje dojem nezralosti, nezkušenosti a nižší kompetence (jehož mužský ekvivalent se také nepoužívá, po rodinném stavu v případě mužů ani obvykle nepátráme). Ve spojení s akademickým titulem používáme výhradně „**paní**“, nikdy „**slečna magistra**“ apod.
- V zájmu zviditelnění přínosu žen je možno u cizích ženských jmen, která nesignalizují rod, uvádět (například v časopiseckých článcích) jejich celé jméno a příjmení. Příjmení i českých ženských osobností uvádíme v nepočestěném, tedy nepřechýleném tvaru.
- **Slad'ujeme písemný a ústní projev.** Je žádoucí užívat rodově odpovídající názvy osob na dataprojektoru i v ústním komentáři.

Kompromisní řešení generického maskulina

- Pokusy o eliminaci generického maskulina mohou vést k znehlednění textu a jeho prodlužování.
- Pro větší přehlednost je možné pracovat flexibilně s jednotlivými výše uvedenými variantami a v textu je střídat.
- Řešením je nesystematické opakování zdvojených tvarů (např. na začátku odstavce nebo v nadpisech). V úvodu textu tak můžeme uvést **vědci a vědkyně z VUT** a dále pokračovat s generickým maskulinem **vědci z VUT**. Počátečním zdvojeným tvarem dáváme najevo, že vnímáme existenci nejen mužské, ale i ženské entity.

Ke zmírnění efektu maskulina přispívá i nahrazení jednotného čísla množným (tam, kde je to relevantní) - namísto „**Zaměstnanec je povinen prokázat se negativním PCR testem.**“ raději „**Zaměstnanci jsou povinni prokázat se negativním PCR testem.**“ Příp. „**Platí povinnost prokázat se negativním PCR testem.**“

Tipy pro e-mailovou komunikaci

Při e-mailové korespondenci s vaší komunitou, ať už jde o studující, zaměstnané, kolegy a kolegyně, je důležité používat správnou formu. Ne vždy je možné vědět, jak někoho oslovit, pokud jste s ním předtím nebyli v kontaktu.

Příklad:

Na konci e-mailů můžete použít následující větu, aby se každý cítil náležitě osloven:

„Chceme vás oslovit s úctou. Pokud si přejete, abychom vás oslovovali jinak, můžete nám dát vědět. Posílíte tak atmosféru porozumění a respektu ke všem, s nimiž elektronicky komunikujete.“

Jazyk a genderová ne-binarita (hvězdička nebo lomítko)

Opis „**muži a ženy**“, „**studenti a studentky**“ či „**zaměstnankyně a zaměstnanci**“ je sice lepší než generické maskulinum (studenti, učitelé, zaměstnanci), ale přesto se nejedná o plnohodnotnou náhradu, protože gender je kategorie **nebinární**, tj. nezahrnuje pouze muže a ženy, ale i osoby, které se takto neidentifikují na základě pohlaví (intersex lidé) nebo genderové identity (trans osoby), včetně osob, které se v žádné z těchto kategorií „nevidí“ (agender, nebinární osoby aj.). řešením je použití lomítka nebo lépe hvězdičky.

- Hvězdička - např. **studenti*studentky se zúčastnili (zúčastnili*y)...**
- Ať už používáme hvězdičku, nebo lomítka, dáváme tím najevo respekt ke skupinám, které jsou z důvodu používání generického maskulina v českém jazyce prakticky neviditelné.
- Tyto formy by se měly používat zejména v textech, které to vyžadují (např. ve formulářích, dotaznících, smlouvách, statistikách).

- Jak v jazyce zahrnovat osoby, které se vnímají jako genderově nebinární a necítí se být osloveni*y jazykem, jak se běžně používá?
- Využití hvězdičky: **Marieke Lucas Rijneveld je nizozemský*á spisovatel*ka. Narodil*a se v roce 1991. Letos mu*jí byla udělena Mezinárodní Bookerova cena za jeho*její debutový román The Discomfort of Evening.**
- Možnosti psaní zájmen: adaptování anglického „they/them“: Letos **jim** byla udělena... za **jejich** román.
- 1. pád oni/ony možno nahradit variantou **one**.
- I do českého prostředí se postupně dostává zvyk, že si lidé např. na **vizitku** nebo do emailu píše i rod, kterým chtějí být osloveni a oslovány (např. ona/oni). Častěji je toto užívání známé z anglicky mluvícího prostředí (**he/she/they-them**) apod. Může to působit nezvykle, ale představuje to jednu z cest, jak dál svému okolí najevo, jak chce být daný člověk osloven.

Vizuální úroveň komunikace

Genderově senzitivní komunikace je důležitá také na obrazových, fotografických, grafických materiálech jako např. na piktogramech, smajlících apod. I zde je cílem co nejširšího spektrum vyobrazení a snaha o bourání tradičních představ o tom, co je typicky „klučičí/mužské“ nebo „holčičí/ženské“.

Jde v každém případě o:

- **barvy** a jejich odstíny (modrá pro kluky, růžová pro holky),
- **vzory** např. na oblečení, textilií (kytičky × autička),
- **vlastnosti** („pilná studentka“ × „akční student“),
- **typy činností a nástroje** (student pracující s přístroji, studentka čtoucí knihu),
- **profese** (žena-ošetřovatelka, muž-technik),
- **piktogramy, smajlíky** a další „zástupné“ komunikační figury.

Výše uvedený výčet vizuální komunikace je často uváděn ve spojení s genderově stereotypním či necitlivým jazykem.

Prezentace, propagační předměty a materiály, kampaně, sociální sítě

- Vizualní prezentace, grafy, piktogramy by měly představovat muže a ženy ve srovnatelném počtu, velikosti i pozici (z hlediska symbolických konotací).
- Vizualizace by se měly vyhýbat stereotypizacím (muž nadaný intelektem vs. žena-objekt) a jazykovým konstrukcím typu „za vším hledej ženu“, „krásnější polovina lidstva“ apod.
- Vyvarujme se sexistického a „lechtivého humoru“.
- Podpořme podprezentované skupiny.
- Vizualizace by měly zvat k účasti textem i obrazem.

Inzerce a náborový proces

Pro označení pracovních pozic v textech náborových inzerátech nepoužíváme rodově zatížené názvy profesí ("prodavačka", "asistentka", "údržbář", "programátor", "technik", "projektový manažer" apod.). Znamenalo by to totiž, že osoba s jinou genderovou identitou nemá šanci na přijetí, ani pokud disponuje potřebnými schopnostmi a pracovními zkušenostmi, což znamená diskriminaci. Ženský rod použijte v případě, že se jedná o oficiální název pracovní pozice, například o sestru (všeobecnou, staniční, vrchní apod.), chůvu nebo třeba švadlenu.

Vše se dá vyřešit také za pomoci **použití neutrálního názvu pozice**, třeba „vyučující“, „prodávající“, „obsluha recepcce“ a další. Takový výraz ale nelze vždy najít.

Správně

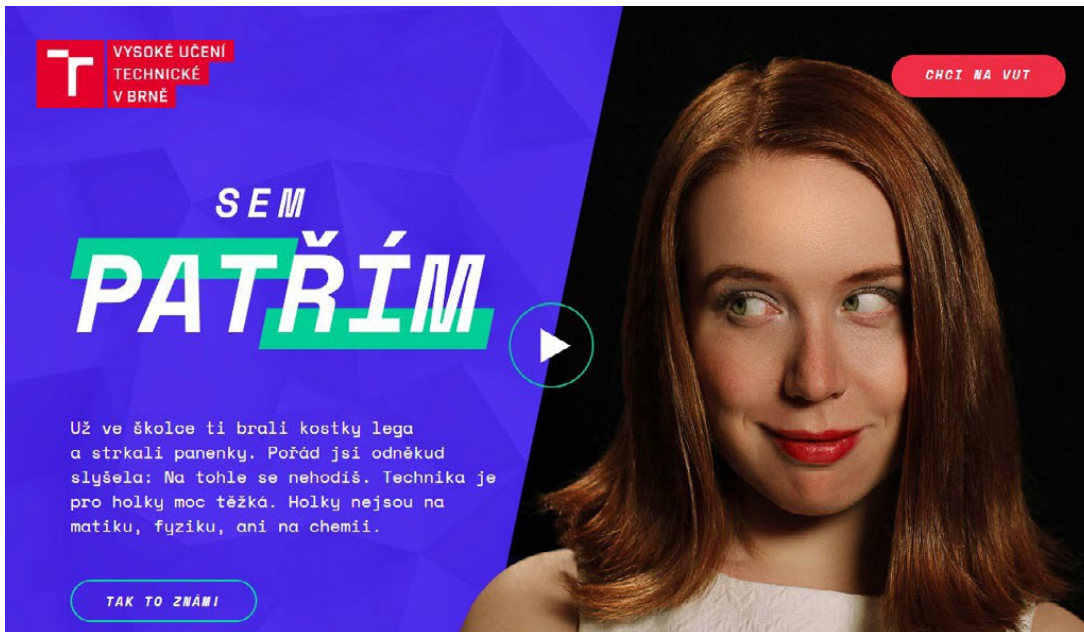
- Hledá se manažer/ka
- Hledá se manažer/manažerka
- Hledá se manažer(ka)
- Usmíváte se? Pojd'te pracovat na naši recepci!

Nevhodné

- Obsazujeme pozici HR manažerky
- Hledáme muže na pozici výpočetního technika
- Hledáme příjemnou mladou ženu
- Hledá se milá asistentka
- Jsi mladý a neklidný? Bereme tě!
- Hledáme usměvavou recepční

Dobry příklad z praxe

Cílem kampaně VUT Sem patřím bylo nabourávat genderové stereotypy, ukázat, že „ženy se nemusí bát technických oborů“ a přilákat více dívek ke studiu na vysoké škole.

Špatný příklad z praxe

Promo video Vlk z VUT (FEKT) je vzorovým příkladem genderově slepého jazyka. Podporuje genderové stereotypy, ukazuje ženy jako podřízené sexuální objekty, nevyhýbá se lechtivému humoru.

Symbolická úroveň komunikace

- Jak instituce hovoří navenek i dovnitř, jaké jazykové a vizuální prostředky k tomu využívá.
- Vytváření nálady a atmosféry na pracovišti.
- Kdo za instituci hovoří, kdo je její tvář.
- Je možné vybrat různé styly komunikace v závislosti na cílové skupině, které je sdělení určeno. Pokud cílíme na studující, je vhodné důsledně dbát na užívání * a zdvojených výrazů. Totéž platí o komunikaci na sociálních sítích.
- Pro komunikaci s vědeckou komunitou je možné zvážit kompromisní varianty inkluzivního jazyka popsané výše.

Základní pravidla genderově senzitivní symbolické komunikace

- Přihlášení instituce k zásadám férovosti.
- Užívání genderově senzitivního jazyka v interní komunikaci.
- Zviditelňování žen vědkyň a jejich práce v rámci instituce. Prezentace ženských vzorů například na webu, ve výuce, v prostorách budovy.
- Užívání genderově senzitivního jazyka při výběrových řízeních. Možnost v inzerci nových pozic explicitně uvést, že ženy jsou na pozici vítány.
- Závazek vyváženosti je také možno zařadit do pravidel pro složení hodnotících a výběrových komisí.
- Zastupování instituce muži i ženami. Je třeba se snažit o vyrovnané zastoupení a nespokojit se s tím, že např. oslovené ženy neměly čas. Lze využít dostupné databáze expertek.
- Genderově vyvážené vyjadřování samo o sobě společnost nezmění, ale musí změny, které se ve společnosti dějí, doprovázet.

Situační úroveň komunikace

- Jak komunikujeme a jednáme v určitých situacích (s kolegyněmi a kolegy, s nadřízenými a podřízenými osobami).
- Koho kdo úkoluje, kdo dělá „servis“ (vaří kávu, uklízí v laboratoři, dělá zápisy ze schůzek, chystá materiály), kdo komu skáče do řeči, čím nápad je oceněn apod.
- Existence dvojího metru pro ženy a muže, dle něhož se posuzují jejich reakce a jednání.

Jazyk je nástroj, nebojme se ho používat.

Jazyk by měl učinit komunikaci zdvořilou a příjemnou vůči ženám i mužům, a to i s ohledem na zachování srozumitelnosti výpovědi.

Jak na to?

Způsob, jakým se zásada genderové citlivosti v jazyce promítá do určitého textu, ve velké míře závisí na tom, o **jaký druh textu se jedná** a jaká stylová vrstva jazykových prostředků je v něm použita.

Textu by měl reflektovat, aby zvolené řešení bylo vhodné pro daný druh textu a jeho budoucí použití, přičemž zajistí dostatečné zviditelnění všech genderových typů, kterým je text určen:

- Psaní **tiskových zpráv** vyžaduje stručnost, zde tedy preferujeme s ohledem na téma opisy, případně hvězdičku a snažíme se o korektnost v rámci možností.
- Při **psaní projektů** doporučujeme genderovou korektnost, příp. minimálně reflektovat, že pro přehlednost bylo užito generické maskulinum, genderové hledisko je však jedno z východisek projektu.
- Pokud píšeme **e-maily**, vhodně **oslovujeme** adresáty (**Vážené dámy a vážení pánové**, nikoli **Milé dámy a vážení pánové**, pořadí můžeme střídat). Oslovení typu **děvčata**, **slečny**, nebo dokonce **děvčátka** a **kolegyňky**, **berušky** apod. jsou **tabu!**
- S maximálním zřetelem k potřebě jasnosti bychom se měli **u legislativních aktů**, pokud možno, vyvarovat používání jazyka, který není genderově inkluzivní, zejména generického maskulina.

Nepředpojatý jazyk má větší naději, že jej uživatelé přijmou, pokud bude přirozený a nerušivý.

Kde hledat informace?

- Vysoké učení technické v Brně; webová stránka Rovné příležitosti, 2024, <https://www.vut.cz/vut/podpora-zamestnancu/rovne-prilezitosti>
- Národní kontaktní centrum - gender a věda (NKC - gender a věda), www.genderaveda.cz
- Genderová expertní komora, www.gekcr.cz
- Komunita pro změnu, <https://genderaveda.cz/novinky-z-komunity-pro-zmenu/>
- Česká ženská lobby, <https://czlobby.cz/cs>
- GenPORT, <https://www.genderportal.eu/>

Hlavní zdroje

Gender a věda, 2023. Jak na genderově senzitivní komunikaci v instituci.

Dostupné z: [NKC_Jak-na-komunikaci_brozuraA5_2023_web_dvoustrany.pdf](#) (genderaveda.cz)

Jana Dvořáčková, Ph.D., 2022. Genderově senzitivní komunikace. Dostupné z: https://research.cvut.cz/uploads/attachment/6677/Genderove_senzitivni_komunikace_Dvorackova.pdf

TA ČR. Příručka pro užívání genderově senzitivního jazyka v komunikaci TA ČR.

Dostupné z: https://www.tacr.cz/gender/160324_prirucka_gender_jazyk.pdf

Evropský parlament. Gendrově neutrální jazyk v Evropském parlamentu.

Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/288133/GNL_Guidelines_CS-original.pdf

Nesehnutí. Genderově senzitivní jazyk v NESEHNUTÍ. Dostupné z: https://nesehnuti.cz/wp-content/uploads/2021/07/nesehnuti_genderove_senzitivni_jazyk_2021.pdf

PraguePride. Karel Pavlica, 2021. Není hvězdička jako lomítko aneb Pár slov

o genderově senzitivní komunikaci. Dostupné z: <https://praguepride.cz/cs/cteni-a-foto/clanky/1554-neni-hvezdicka-jako-lomitko-aneb-par-slov-o-genderove-senzitivni-komunikaci>

Špondrová, P., 2014. Právní aspekty postavení žen a mužů ve vysokoškolském prostředí a ve veřejných výzkumných institucích v České republice. Praha: Sociologický ústav AV ČR.

Timea Crofony, Jana Dvořáčková, Pavla Rypáčková, Hana Víznerová, 2020. Gender a věda.

Sociologický ústav AV ČR. Jak na změnu: Genderová rovnost ve výzkumné instituci.

Dostupné z: <https://www.soc.cas.cz/publikace/jak-na-zmenu-genderova-rovnost-ve-vyzkumne-instituci>

Valdrová, J., 2018. Reprezentace ženství z perspektivy lingvistiky genderových a sexuálních identit.

Praha: SLON.

Valdrová, J., 2023. Metodika inkluzivního vyjadřování. Jazyková doporučení pro organizace, podniky,

školy, veřejnou správu, samosprávu, média i jednotlivé mluvčí. Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/8b47a03bf445e4c3031ce326c68558ae/metodika_cerven23_valdrova.pdf

LMC (Alma Career), 2023. <https://magazin.lmc.eu/prodavac-prodavac-ka-prodavac-ka-nebo-prodavajici-jak-spravne-napsat-pozici-a-inzerat-z-hlediska-genderu>

Ústav pro jazyk český AV ČR: Internetová jazyková příručka 2023. <https://prirucka.ujc.cas.cz/>

Antidiskriminační zákon; Zákon č. 198/2009 Sb. Zákon o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon).

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-198>

Prevence a potírání sexismu, 2019. Doporučení rady ministrů/rady Evropy v oblasti prevence a potírání

sexismu z roku 2019. Dostupné z: <https://rm.coe.int/doporuceni-vyboru-ministru-rady-evropy-cs/16809537f6>

